13717 - Emanet ile İlgili Hükümler

Soru

Bana emanet ile ilgili bazı hükümleri zikreder misiniz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Emanet bırakma/Vedia:
Karşılıksız/gönüllü olarak koruma hususunda vekâlet vermektir.

Vedia (emanet) kelime olarak: Bir şeyi bırakmak anlamındaki *veda'a* fiilinden gelir. Bu isim, emanetin emanetçide bırakılmasından dolayı verilmiştir.

Şer'î anlamda emanet/vedia:
Bir malın, karşılıksız olarak korunmak üzere bir kimseye bırakılmasıdır.

Emanetin geçerli olması için, vekâlette aranan şartlar gerekir: buluğ, akıl ve rüşd. Çünkü emanet bırakma, koruma konusunda bir vekâlettir.

Kendisinin güvenilir ve korumaya ehil olduğunu bilen kimse için emaneti kabul etmek **müstehabtır**. Çünkü bunda büyük bir sevap vardır. Nitekim Peygamberimiz s.a.v şöyle buyurmuştur:

"Kul, kardeşine yardım ettiği sürece Allah da kuluna yardım eder."

İnsanların buna ihtiyaçları vardır. Ancak kendisinde emaneti koruyacak güç ve güvenilirliği görmeyen kimse için emaneti kabul etmek **mekruhtur**.

Emanetin hükümlerinden biri şudur:
Emanet, emanetçinin yanında **kusur ve ihmal olmaksızın** telef olursa, **tazmin gerekmez**. Tıpkı

kendi malı arasında telef olması gibi. Çünkü bu bir emanettir; emin olan kimse, kasıtlı zarar vermedikçe ve ihmali olmadıkça sorumlu tutulmaz.

Bu konuda, zayıf bir rivayette Peygamber s.a.v şöyle buyurmuştur:

“Emanet bırakılan kimseye tazmin gerekmez.”

İbn Mâce rivayet etmiştir. Dârekutnî ise şu lafızla rivayet etmiştir:

“Hain olmayan emanetçiye tazmin yoktur.”

Başka bir rivayette de:

“Emin olunana tazmin yoktur.”

Ayrıca emanetçi, emaneti gönüllü (karşılıksız) olarak korur. Eğer her hâlükârda tazminle yükümlü tutulsa, insanlar emaneti kabul etmekten kaçınır; bu da insanlara zarar ve maslahatın ortadan kalkmasına yol açar.

Ancak:
Emanete kasıtlı zarar veren veya korumada ihmali bulunan kimse, emanet telef olursa **tazmin eder**. Çünkü başkasının malını telef etmiş sayılır.

Emanetin bir diğer hükmü:
Emanetçi, emaneti **benzerlerinin korunduğu şekilde** muhafaza etmek zorundadır; tıpkı kendi malını koruduğu gibi. Çünkü Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz Allah, size emanetleri ehline vermenizi emreder.”
(Nisâ, 58)

Emanetin iadesi ancak onu korumakla mümkündür. Ayrıca emanetçi, emaneti kabul etmekle **onu korumayı taahhüt etmiş** olur; bu nedenle taahhüdünü yerine getirmesi gerekir.

Emanet bir hayvan ise:

Emanetçinin onu **yemlemesi ve bakımını yapması gerekir**. Sahibinin izni olmadan yemini keser de hayvan telef olursa, **tazmin eder**. Çünkü hayvanın yemlenmesi vaciptir. Bununla birlikte, onu aç veya susuz bırakıp ölmesine sebep olduğu için **günaha da girer**. Zira hayvanın Allah katında bir hakkı ve hürmeti vardır.

Emanetin başkasına verilmesi:
Emanet bırakılan kişi, emaneti normalde kendi malını koruyan ve dikkatli davranan **eşi, kölesi, kasası/sorumlusu veya hizmetçisi** gibi kimselere verebilir:

Emanet bunlardan birinin yanında, **kusur ve ihmal olmaksızın** telef olursa, emanetçi tazmin etmez. Çünkü emaneti bizzat kendisi koruyabileceği gibi, yerine geçen kimselerle de koruyabilir.

Aynı şekilde, emaneti **sahibinin mallarını koruyan kimseye** verirse de sorumluluktan kurtulur; çünkü örf buna göredir.